

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
факультет історії і права

*кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського*

*кафедра державно-правових дисциплін,
кримінального права і процесу*

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

кафедра правового регулювання економіки

Матеріали круглого столу
до Дня юриста

***«Виклики правничої
професії
в умовах воєнного
стану»***

06 жовтня 2022 року

м. Харків

Виклики правничої професії в умовах воєнного стану : тези доповідей та наукових повідомлень учасників круглого столу присвяченого до Дня юриста (6 жовтня 2022 року) / уклад.: О.О. Коваленко, Т.Г. Головань, М.Д. Ждан ; за ред. О.О. Коваленко. – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. – 158 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей та повідомлень, присвячених актуальним проблемам правничої професії в умовах воєнного стану.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами правничої професії в умовах воєнного стану.

Матеріали круглого столу оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди EKhNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті факультету історії і права: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Інформація про оргкомітет. Координацію проведення круглого столу здійснює кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського та кафедра державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу – тел.: +38(057)700-35-16, e-mail: trudkonf.hnpu@gmail.com)

Коваленко Олена Олександрівна (в.о. завідувача кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського д-р юрид. наук, професор) +38(057)598-98-75;

Головань Тетяна Георгіївна (в.о. завідувача кафедри державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу канд. юрид. наук, доцент) +38(067)681-93-90;

Ждан Микола Дмитрович (канд. юрид. наук, доцент) +38(063)948-05-19.

Оргкомітет круглого столу не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів круглого столу посилання на джерела є обов'язковим.

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
протокол №10 від 19 жовтня 2022 р.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2022

**Гончаренко К.Ю. СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ НОВОВВЕДЕНЬ
ДО КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ: СТАТТЯ 111-1
КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ 128**

**Долмат Д.Р. ПРОБЛЕМИ РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ НА
ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ 132**

**Ілющенко А.С. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВІДМЕЖУВАННЯ ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ 135**

**Нічипоренко Д.О. ІДЕЯ СРОДНОСТІ ПРАЦІ Г.С. СКОВОРОДИ ЯК
ВАЖЛИВА ЗМІСТОВНА СКЛАДОВА ВИЗНАЧЕННЯ ПРИРОДИ СУЧАСНОЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ - ЗАХОДУ ЩОДО СПРИЯННЯ ЗАЙНЯТОСТІ
НАСЕЛЕННЯ 137**

Шейко К.В. СУДОВА ПРАКТИКА: ВИПРОБУВАННЯ ВІЙНОЮ 139

**Баранник С.О. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ
БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 142**

**Герасєва П.А. МАТЕРІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ
ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ВЛАСНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА 145**

**Герасєва П.А. ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ВИПРОБУВАННЯ ПРИ
ПРИЙНЯТІ НА РОБОТУ ПІД ЧАС ДОВОЄННОГО І ВОЄННОГО ЧАСУ 147**

**Єгіян А.Д. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ 149**

**Максименко А.В. ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ НАСИЛЬНИЦЬКИХ
ЗЛОЧИНІВ КРАЇНИ-АГРЕСОРА 151**

**Соломонова К.О. САМОСУД ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА В УКРАЇНІ В
ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ 154**

Таким чином, варто констатувати, що твори Г.С. Сковороди, що містять ідею «сродності праці» можуть слугувати важливою змістовною складовою визначення природи сучасної професійної орієнтації як заходу щодо сприяння зайнятості населення.

Список використаних джерел

1. Про зайнятість населення. Закон України від 5 липня 2012 року № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>. 2. Лозовецька В.Т. Професійна орієнтація молоді в умовах сучасного ринку праці: монографія. Київ, 2012. 157 с. 3. Ушкалов Л. Григорій Сковорода: семінарії - Харків: Майдан, 2004. - 896с. 4. Сковорода Г.С. Розмова про істинне щастя. Харків: Прапор, 2002. 280 с. 5. Соціально-філософські погляди Г.С. Сковороди: ідея сродності праці. URL: [https://pidru4niki.com/1056041262289/filosofiya/sotsialno-filosofski_poglyadi_gsskovorodi_ideya_srodneyi_pratsi#:~:text=%D0%92%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%A1%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%22%D1%81%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%83%22%20\(%D1%81%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B5%22%20%D1%94%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BC%20%D1%83%20%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D1%96](https://pidru4niki.com/1056041262289/filosofiya/sotsialno-filosofski_poglyadi_gsskovorodi_ideya_srodneyi_pratsi#:~:text=%D0%92%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%A1%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%22%D1%81%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%83%22%20(%D1%81%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B5%22%20%D1%94%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BC%20%D1%83%20%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D1%96). 6. Багалій Д. Український філософ Григорій Савич Сковорода. Сковорода Г.С. Розмова про істинне щастя. Харків: Прапор, 2002. 280 с.

УДК 340.132

Шейко Ксенія Володимирівна,

студентка 4 курсу, факультету історії та права

ХНПУ імені Г. С. Сковороди

k.sheiko833@gmail.com

Науковий керівник - к.ю.н., доц., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського

Гоц-Яковлєва О. В.

СУДОВА ПРАКТИКА: ВИПРОБУВАННЯ ВІЙНОЮ

Судова практика, як і будь-яка інша сфера життя, будь то господарська діяльність чи трудові відносини, чи економічні, зазнала тимчасових змін. Дії зі сторони Російської федерації, безумовно, вплинули на процес здійснення правосуддя. Проте, навіть в такий нелегкий час, правосуддя має здійснюватися в усіх можливих формах. Також слід зазначити, що формально введення воєнного стану не має позначатися на роботі органів правосуддя, однак, зважаючи на тимчасову окупацію території України військами країни-агресора, фактично робота судів на таких територіях неможлива.

Водночас, забезпечити стабільну та безперебійну роботу судових органів складно, про що свідчить статистика, наведена Головою Ради суддів України Богданом Монічем: «Наразі, під час війни в Україні, до Єдиного державного реєстру судових рішень вноситься щодня близько 11500 різних судових рішень. У

довоєнний час цей показник складав близько 30 тис. судових рішень на день. Динаміка очевидна» [1].

Й справді, динаміка є досить очевидною і невтішною. Кількість справ, що надходять до судів, свідчить про те, що війна стала для судової системи викликом. Спираючись на нормативні підвалини, а саме статтю 26 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», слід зазначити, що правосуддя на території, на якій введено воєнний стан, здійснюється лише судами [4]. На цій території діють суди, створені відповідно до Конституції України, а у разі неможливості здійснювати правосуддя судами, які діють на території, на якій введено воєнний стан, законами України може бути змінена територіальна підсудність судових справ, що розглядаються в цих судах, або в установленому законом порядку змінено місцезнаходження судів.

Враховуючи надану можливість зміни територіальної підсудності судових справ, Верховний суд України своїми розпорядженнями змінював територіальну підсудність, надаючи громадянам можливість реалізації свого конституційного права на судових захист.

Окрім змін територіальної підсудності, публікації рекомендацій щодо роботи судів в умовах воєнного стану та прийняття інших рішень та нормативно правових актів, актуальним є дистанційна робота судів. Дистанційність зазнала свого піку у 2019 році під час пандемії. Верховною радою були розроблені закони, що надавали можливість реалізувати учасникам справи право брати участь в судових засіданнях дистанційно.

Зі свого боку, Державна судова адміністрація України розробила порядок проведення відеоконференцзв'язку під час судового засідання за участі сторін поза межами приміщення суду й видала відповідний наказ № 169 від 08.04.2020 року [5]. Використання систем, що забезпечують проведення судових засідань в режимі відеоконференцзв'язку стало підґрунтям для розробки окремих функціональних підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, зокрема підсистем «Електронний кабінет», «Електронний суд».

Такий механізм проведення судових засідань в дистанційному форматі, без присутності учасника справи безпосередньо в залі судового засідання, допоміг значно нормалізувати здійснення правосуддя в умовах карантину. Проте практика підтверджує, що умови воєнного стану перешкоджають реалізації права осіб на розгляд їх справи судом навіть у такий спосіб. На жаль, наразі в Україні відсутнє повністю безпечне місце і чи не щодня у кожній місцевості нашої держави лунають сирени, що, в свою чергу, передбачає необхідність особи (судді, учасників справи або працівників суду) переміститись в укриття.

У зв'язку з цим 26.04.2022 у Верховній Раді України зареєстровано законопроект про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану) №7316, яким передбачено:

- під час дії воєнного чи надзвичайного стану за розпорядженням керівника апарату (секретаріату) суду чи особи, яка виконує його обов'язки передбачається можливість, здійснювати повноваження секретаря судового засідання;
- особливості судових викликів та повідомлень на період дії воєнного чи надзвичайного стану, а саме будь-якими можливими засобами, на всі відомі засоби комунікації (телефонограма, СМС повідомлення, електронна пошта,

повідомлення у месенджерах тощо), а також через оголошення на офіційному веб-порталі судової влади України (з посиланням на веб-адресу відповідної ухвали суду в Єдиному державному реєстрі судових рішень), яке повинно бути розміщене не пізніше ніж за двадцять днів до дати відповідного судового засідання;

- розширення застосування письмового провадження, тобто без повідомлення учасників;

- розповсюдження порядку розгляду судових справ, які застосовувалися у зв'язку із введенням карантину через COVID-19, також і на період дії воєнного чи надзвичайного стану;

- особливий порядок вручення копії судового рішення на період дії воєнного чи надзвичайного стану тощо [3].

Суб'єкти законодавчої ініціативи, які подали законопроект, вважають, що такі зміни сприятимуть реалізації та захисту прав громадян та встановлять дієві механізми здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного часу.

Однак, проаналізувавши висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану)», який свідчить: «проект не містить завершеного механізму правового врегулювання. Зокрема, у проекті не визначено порядок розгляду справ після припинення чи скасування воєнного чи надзвичайного стану, які були розпочаті під час дії воєнного чи надзвичайного стану, справ, які були відкрито до введення воєнного чи надзвичайного стану, розглядалися за правилами провадження передбачених для воєнного чи надзвичайного стану, але їх розгляд не був завершений, зокрема, не визначено чи будуть вони розглядатися за правилами загального порядку чи за особливим порядком, передбаченим для воєнного чи надзвичайного стану», прийшла до висновку, що погоджуюся з думкою Головного науково-експертного управління стосовно даного законопроекту, а саме, що законопроект потребує допрацювання, адже законом мають бути передбачені усі обставини й не мають порушуватися права громадян [2].

Однак такі ініціативи є позитивним показником, який вказує на спроби держави врегулювати нинішнє становище й забезпечити в усій доступній мірі право на судовий захист.

Підсумовуючи усе вищесказане, вважаю, що на даний момент у країні склалася достатньо непроста ситуація, яка потребує рішучих дій та нешаблонних рішень задля надання українцям доступу до правосуддя в усіх областях та деокупованих територіях. Наразі, як ніколи, завдання, що постали перед судовою системою на шляху до якісного запровадження систем електронного судочинства, повинні вирішуватися без зволікань та з найбільш доступною результативністю, а надмірний формалізм в умовах воєнного стану може стати перешкодою до захисту прав та інтересів громадян. Слід зауважити, що державою забезпечується найбільш комфортні й можливі, на даний момент, умови, необхідні для ефективного та швидкого вирішення спору. Запровадження спочатку карантину, потім воєнного стану, незважаючи на негативні наслідки й суттєві обмеження, стали поштовхом для діджиталізації правосуддя, запровадження принципово нових процедур, спрямованих на захист прав, свобод та дотримання безпеки учасників судового розгляду. Надалі, вже вдосконалене законодавство застосовуватиметься

більш виважено, технічне забезпечення судів поліпшиться і, зрештою, норми законодавчих актів будуть ефективно впроваджуватися для закріплення особливостей судового процесу в умовах в воєнного стану.

Список використаних джерел

1. «Богдан Моніч про здійснення правосуддя в Україні під час війни». URL: <http://rsu.gov.ua/ua/news/bogdan-monic-pro-zdijsnenna-pravosudda-v-ukraini-pid-cas-vijni>
2. Висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану)». Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1289666>
3. Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану)»: проєкт Закону України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1279852>
4. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
5. Про затвердження Порядку роботи з технічними засобами відеоконференцзв'язку під час судового засідання в адміністративному, цивільному та господарському процесах за участі сторін поза межами приміщення суду. Наказ Державної судової адміністрації України від 08.04.2020 № 169. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0169750-20#Text>

УДК 343.3

Баранник Софія Олександрівна,
студентка факультету Історії і права 34 групи
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
0632417046s@gmail.com
Науковий керівник: к.ю.н., доцент *Плотнікова А.В.*

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В умовах російської збройної агресії значного збільшення зазнали кримінальні провадження щодо осіб, які вчинили кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки.

Однією з форм захисту національної безпеки виступає встановлення кримінальної відповідальності за умисні суспільно небезпечні діяння, що посягають на конституційний лад, територіальну недоторканність та суверенітет.

3 березня 2022 року Верховна Рада України ухвалила низку законів, що внесли зміни до чинного Кримінального Кодексу України. Особливу увагу слід